

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و شصتم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۸۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و شصتم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۸۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

فهرست مطالب

۲.....	اصل یکصد و شصتم.....
۲.....	۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....
۲.....	۱-۱. لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.....
۳.....	۲-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور.....
۴.....	۳-۱. طرح اداره سازمان ثبت اسناد و املاک کشور زیر نظر وزیر دادگستری.....
۴.....	۴-۱. طرح گذرانیدن مدت خدمت وظیفه فارغ التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور.....
۵.....	۵-۱. لایحه وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین.....
۶.....	۶-۱. لایحه نظام مهندسی و کنترل ساختمان.....
۷.....	۷-۱. طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و الحاق یک ماده و یک تبصره به آن و اصلاح تبصره (۳) ماده (۳) قانون مقررات استخدامی و اداری سازمان بازرسی کل کشور.....
۷.....	۸-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور.....
۷.....	۹-۱. لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری.....
۹.....	۱۰-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور.....
۹.....	۱۱-۱. لایحه جرائم رایانه‌ای.....
۹.....	۱۲-۱. طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.....
۱۰.....	۱۳-۱. طرح آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی.....
۱۰.....	۱۴-۱. طرح نحوه اجرای قسمتی از اصل یکصد و شصتم (۱۶۰) قانون اساسی.....
۱۲.....	۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران.....
۱۲.....	۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان.....
۱۳.....	۱-۳. استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حدود اختیارات و وظائف وزیر دادگستری و نسبت آن با امور اجرایی قوه قضائیه.....
۱۳.....	۲-۳. استفسار رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به حدود حقوق نمایندگان مجلس در رابطه با سؤال از عملکرد دادگاه‌ها و مسئولان قضایی و حدود پاسخگویی وزیر دادگستری و دیگر مسئولان قضایی به این سؤالات.....
۱۶.....	۳-۳. استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به تشکیلات وزارت دادگستری و ارتباط آن با قوه قضائیه و قوه مجریه.....
۲۱.....	۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی.....
۲۱.....	۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان.....

اصل یکصد و شصتم

مصوب ۱۳۶۸: وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوطه به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که رئیس قوه قضائیه به رئیس جمهور پیشنهاد می‌کند انتخاب می‌گردد.

رئیس قوه قضائیه می‌تواند اختیارات تام مالی و اداری و نیز اختیارات استخدامی غیر قضات را به وزیر دادگستری تفویض کند. در این صورت وزیر دادگستری دارای همان اختیارات و وظایفی خواهد بود که در قوانین برای وزراء به عنوان عالی‌ترین مقام اجرایی پیش‌بینی می‌شود.

اصل سابق (مصوب ۱۳۵۸): وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که شورای عالی قضایی به نخست‌وزیر پیشنهاد می‌کند انتخاب می‌گردد.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱. نظر شماره ۱۶۵۲ مورخ ۱۳۶۸/۱۱/۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۱۰/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- در تبصره (۱۷) و بند (۴) آن و ذیل تبصره^(۱) عنوان «وزارت دادگستری»

۱. تبصره ۱۷- به وزارت دادگستری اجازه داده می‌شود از ابتدای سال ۱۳۶۹ علاوه بر درآمدهای موضوع ردیف (۴۱۰۱۰۱) (خدمات قضایی) منظور در قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۸، درآمدهای جدید مشروحه ذیل را وصول و به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید.

۱- در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از (۹۱) روز حبس و یا مجازات تعزیری موضوع تخلفات رانندگی باشد از این پس به جای حبس یا آن مجازات تعزیری، حکم به جزای نقدی از هفتاد هزار و یک ریال تا یک میلیون ریال داده خواهد شد و هر گاه حداکثر مجازات بیش از (۹۱) روز حبس و حداقل آن کمتر از این باشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از سه ماه حبس یا جزای نقدی از هفتاد هزار و یک ریال تا سه میلیون ریال بدهد. در صورتی که در موارد فوق حبس و یا سایر محکومیت‌های تعزیری موضوع تخلفات رانندگی یا جزای نقدی باشد و به جای حبس یا آن مجازات تعزیری جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد.

۲- هزینه مذکور در بند (ج) از ماده یک قانون موضوع هزینه‌های دادگستری و ثبت مصوب ۱۳۳۴/۱۱/۳ پانصد ریال تعیین می‌شود.

با توجه به محدوده اختیاراتی که وزیر دادگستری دارد، خلاف قانون اساسی است.

۲-۱. نظر شماره ۱۴۸۵ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۱۰ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور، مصوب ۱۳۶۹/۱۱/۹ مجلس شورای اسلامی

→

۳- برای شکایت به دادسرای انتظامی قضات مبلغ پانصد ریال تمبر باطل می‌گردد.

۴- هزینه‌های خدمات پزشکی قانونی به موجب تعرفه‌ای که به تصویب وزارت دادگستری می‌رسد اخذ و به حساب‌های مربوط در خزانه واریز خواهد شد.

۵- بهای اوراق دادخواست و اظهارنامه و غیره موضوع بند (۱۳) تبصره (۹۱) قانون بودجه سال ۱۳۶۲ هر برگ پنجاه ریال تعیین می‌گردد.

۶- درآمدهای صندوق (الف) و صندوق (ب) اداره کل تصفیه و امور ورشکستگی موضوع مواد (۵۲) و (۵۴) قانون مذکور مصوب تیرماه ۱۳۱۸ به شرح ذیل افزایش داده می‌شود:

اولاً حق صندوق (الف) که به موجب تصویب‌نامه شماره (۱۷۰۳) مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۱۹ از حاصل دارایی ورشکسته اخذ می‌شود تا مبلغ پنج میلیون ریال، صدی (۹) و نسبت به مازاد آن تا ده میلیون ریال صدی (۸) و نسبت به مازاد ده میلیون ریال صدی (۷) دریافت و به حساب خزانه واریز نمایند.

ثانیاً درآمد صندوق (ب) به دو برابر افزایش داده می‌شود.

۷- هزینه‌های موضوع تبصره (۷۵) قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور به ده برابر افزایش می‌یابد.

۸- دادخواست‌های تقدیمی به دیوان عدالت اداری مستلزم ابطال دو هزار ریال تمبر بابت هزینه دادرسی می‌باشد (موضوع ماده (۱۳) قانون تشکیل دیوان عدالت ادای مصوب بهمن ماه ۱۳۶۰).

دولت مکلف است معادل پنجاه درصد درآمد حاصل از اجرای این تبصره را که در هر سال وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌شود از محل اعتبار ردیف جداگانه‌ای که ضمن لایحه بودجه همان سال منظور خواهد نمود در اختیار وزارت دادگستری قرار دهد تا منحصراً به منظور تأمین کسری هزینه‌های جاری و احداث و تجهیز مراکز پزشکی قانونی و ایجاد ساختمان‌های دادگستری و ثبت اسناد و املاک کشور و استراحتگاه‌های دادگستری در مرکز و شهرستان‌ها و ایجاد و توسعه تشکیلات قضایی بر اساس موافقتنامه‌هایی که با سازمان برنامه و بودجه مبادله خواهد نمود مورد استفاده قرار دهد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۸/۱۱/۱۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره ۱۷- به رئیس قوه قضائیه اجازه داده می‌شود از ابتدای سال ۱۳۶۹ علاوه بر درآمدهای موضوع ردیف (۴۱۰۱۰۱) (خدمات قضایی) منظور در قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۸، درآمدهای جدید مشروحه ذیل را وصول و به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید.

۱- ...

۴- هزینه‌های خدمات پزشکی قانونی به موجب تعرفه‌ای که به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد اخذ و به حساب‌های مربوط در خزانه واریز خواهد شد.

۵- ...

۱-۲-۱- در بند (۳) قسمت (الف) تبصره (۲۸)،^(۱) عنوان وزارت دادگستری مغایر قانون اساسی و باید به قوه قضائیه یا دادگستری تبدیل گردد.

همچنین پاراگراف آخر بند مزبور از آن جهت که برای مقام رهبری تعیین تکلیف می‌نماید مغایر قانون اساسی و موازین شرع است. به علاوه تعیین پرداخت دیه محکومین مُعسر از محل وجوه انفال صحیح نیست.

۳-۱. نظر شماره ۳۰۳۹ مورخ ۱۳۷۱/۲/۳ شورای نگهبان در خصوص طرح اداره سازمان ثبت اسناد و املاک کشور زیر نظر وزیر دادگستری مصوب ۱۳۷۱/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۳-۱- با توجه به اینکه اصل یکصد و شصتم قانون اساسی وظایف و حدود اختیار وزیر دادگستری را تعیین نموده است و این امر، ظهور در انحصار دارد، نمی‌توان به موجب قانون عادی، اختیار دیگری به او اعطا نمود. بنابراین، طرح فوق مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

۴-۱. نظر شماره ۷۰۷۸ مورخ ۱۳۷۳/۸/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح گذرانیدن مدت خدمت و وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در محاکم قضایی کشور^(۳) مصوب ۱۳۷۳/۸/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۴-۱- تبصره (۲) و (۳) ماده واحده^(۴) از این نظر که تکالیفی به عهده وزارت

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۹-۱.

۲. ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با حفظ کلیه وظایف و اختیارات کنونی خود به همراه اموال و دارایی‌ها و پرسنلی زیر نظر وزیر دادگستری قرار می‌گیرد. رئیس سازمان، سِمَت معاون وزیر را خواهد داشت. تبصره- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می‌شود.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح گذرانیدن مدت خدمت و وظیفه فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی در دادرها و محاکم قضایی کشور» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده واحده- به موجب این قانون، فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی وابسته به دادگستری جمهوری اسلامی ایران که خدمت سربازی خود را انجام نداده‌اند با پیشنهاد قوه قضائیه و موافقت ستاد کل نیروهای مسلح در صورت تعهد حداقل ده سال خدمت در قوه قضائیه که دو سال اول از حقوق و

دادگستری گذاشته است که خارج از محدوده اختیارات آن وزارت است، خلاف اصل ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۵-۱. نظر شماره ۷۶۲۳ مورخ ۱۳۷۳/۱۲/۲۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی

→

مزایای وظیفه برخوردار خواهند بود و طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و پس از ایفای تعهد از انجام خدمت زیر پرچم در زمان صلح معاف می‌باشند.

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- وزارت دادگستری مکلف است چنانچه مشمولان این قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع نمایند و یا در طی مدت تعهد به عللی از خدمت در دادگستری برکنار شوند آنان را بلافاصله جهت رسیدگی به وضع مشمولیت به اداره وظیفه عمومی معرفی نماید. مخارج انجام‌شده برای افرادی که امتناع از خدمت نمایند توسط وزارت دادگستری اخذ و به خزانه‌داری کل واریز خواهد شد.

تبصره ۳- کلیه هزینه‌های دوره آموزش نظامی و حرفه‌ای مشمولین این قانون اعم از حقوق و مزایا، جیره غذایی، درمانی و غیره به عهده وزارت دادگستری می‌باشد و سازمان برنامه و بودجه موظف است همه‌ساله معادل اعتبار مورد نیاز را در ردیف جداگانه‌ای در لوایح بودجه سالیانه منظور و تأمین نماید.

تبصره ۴- ...

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- به موجب این قانون، فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم قضایی وابسته به دادگستری جمهوری اسلامی ایران که خدمت سربازی خود را انجام نداده‌اند با پیشنهاد قوه قضائیه و موافقت ستاد کل نیروهای مسلح در صورت تعهد حداقل ده سال خدمت در قوه قضائیه که دو سال اول از حقوق و مزایای وظیفه برخوردار خواهند بود و طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و پس از ایفای تعهد از انجام خدمت دوره ضرورت در زمان صلح معاف می‌باشند.

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- قوه قضائیه مکلف است چنانچه مشمولان این قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع نمایند و یا در طی مدت تعهد به عللی از خدمت در دادگستری برکنار شوند آنان را بلافاصله جهت رسیدگی به وضع مشمولیت به اداره وظیفه عمومی معرفی نماید. مخارج انجام‌شده برای افرادی که امتناع از خدمت نمایند توسط قوه قضائیه اخذ و به خزانه‌داری کل واریز خواهد شد.

تبصره ۳- کلیه هزینه‌های دوره آموزش نظامی و حرفه‌ای مشمولین این قانون اعم از حقوق و مزایا، جیره غذایی، درمانی و غیره به عهده قوه قضائیه می‌باشد و سازمان برنامه و بودجه موظف است همه‌ساله معادل اعتبار مورد نیاز را در ردیف جداگانه‌ای در لوایح بودجه سالیانه منظور و تأمین نماید.

تبصره ۴- ...

۱-۵-۱- پاراگراف دوم قسمت (۲۳) ماده (۳)،^(۱) عبارت «وزارت دادگستری» باید به «قوه قضائیه» اصلاح شود.

۶-۱- نظر شماره ۱۴۲۳ مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۲۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی
۱-۶-۱- اطلاق ماده (۲۴)^(۲) چون شامل معرفی قاضی می شود و خارج از وظایف وزیر دادگستری است، مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۷-۱- نظر شماره ۷۵/۲۱/۰۴۴۹ مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و الحاق یک ماده و یک تبصره به آن مصوب ۱۳۶۰/۷/۱۹ و اصلاح تبصره (۳) ماده (۳) قانون مقررات استخدامی و اداری سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۳/۲/۱۱،^(۳) مصوب ۱۳۷۵/۲/۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۷-۱- عبارت «وزارت دادگستری» در ماده (۱۳)،^(۴) مغایر اصل ۱۶۰ قانون

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصت و یکم، شماره ۱-۱۹-۱.

۲. ماده ۲۴- «شورای انتظامی نظام مهندسی» از چهار نفر عضو سازمان که دو نفر با معرفی وزیر مسکن و شهرسازی و دو نفر دیگر با معرفی شورای مرکزی سازمان و یک حقوقدان با معرفی وزارت دادگستری تشکیل می شود. نظرات «شورای انتظامی نظام مهندسی» با اکثریت سه رأی موافق، قطعی و لازم الاجراء است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده ۲۴- «شورای انتظامی نظام مهندسی» از چهار نفر عضو سازمان که دو نفر با معرفی وزیر مسکن و شهرسازی و دو نفر دیگر با معرفی شورای مرکزی سازمان و یک حقوقدان با معرفی ریاست قوه قضائیه تشکیل می شود. نظرات «شورای انتظامی نظام مهندسی» با اکثریت سه رأی موافق، قطعی و لازم الاجراء است.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح بعضی از مواد قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰/۷/۱۹ و قانون راجع به مقررات اداری و استخدامی سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۳/۲/۱۱» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده ۱۰- ماده (۱۳) این قانون به شرح ذیل اصلاح می شود:
ماده ۱۳- بودجه سازمان در بودجه کل کشور تحت ردیف مستقل ذیل ردیف وزارت دادگستری منظور و یک پنجم آن خارج از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات مصرف خواهد شد.
مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۷۵/۳/۶ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

اساسی شناخته شد و باید به قوه قضائیه یا دادگستری اصلاح شود.

۸-۱. نظر شماره ۷۹/۲۱/۱۷۱۳ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۱۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور، مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی

۸-۱-۱- در بند (ن) تبصره (۲۵)،^(۱) نظر به اینکه اختیارات بالاترین مقام اجرایی دستگاه‌ها مطلق است و تنها توسط شخص آنها قابل تفویض است، تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای تفکیک بودجه‌های متمرکز با توجه به اصول ۶۰ و ۱۲۶ و در مورد نهادها و سازمان‌های زیر نظر رئیس جمهور و در مورد اعتبارات قوه قضائیه و وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و بنیاد مستضعفان و کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان صدا و سیما مغایر اصول ۶۰ و ۱۲۶ قانون اساسی است. علاوه بر آن در مورد نهادهایی که زیر نظر مقام معظم رهبری است، خلاف شرع می‌باشد.^(۲)

۹-۱. نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۰۰۵ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه قانون کارشناسان رسمی دادگستری^(۳) مصوب ۱۳۸۰/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی

→

ماده ۹- ماده (۱۳) این قانون به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱۳- بودجه سازمان در بودجه کل کشور تحت ردیف مستقل ذیل ردیف وزارت دادگستری منظور و یک پنجم آن خارج از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات مصرف خواهد شد.

نظر شماره ۷۵/۲۱/۰۵۵۰ مورخ ۱۳۷۵/۳/۱۹ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و الحاق یک ماده و یک تبصره به آن مصوب ۱۳۶۰/۷/۱۹ و اصلاح تبصره (۳) ماده (۳) قانون مقررات استخدامی و اداری سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۳/۲/۱۱، مصوب ۱۳۷۵/۳/۶ مجلس شورای اسلامی؛
اشکال ماده (۱۳) همچنان باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۵/۵/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۹- ماده (۱۳) این قانون به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱۳- بودجه سازمان در بودجه کل کشور تحت ردیف مستقل ذیل ردیف دادگستری منظور و یک پنجم آن خارج از شمول قانون محاسبات عمومی و سایر مقررات مصرف خواهد شد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل شصتم، شماره ۱-۳۰-۱.

۲. مستند به نامه شماره ۷۹/۲۱/۱۷۳۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۱۵ شورای نگهبان: ... ضمناً در بند (۲۸) [= بند

۸-۱-۱ فوق‌الذکر] نامه شماره ۷۹/۲۱/۱۷۱۳ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۱۳ شورا، اصل ۱۶۰ از قلم افتاده است.

۳. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه قانون کارشناسان رسمی ایران» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۹-۱- با توجه به اینکه مطابق اصل ۱۶۰ قانون اساسی مسئولیت وزیر دادگستری برقراری رابطه بین قوه قضائیه با قوه مجریه و مقننه است، علاوه بر آن این وزیر عهده‌دار وظایف مشترک با هیئت وزیران می‌باشد وظایف و تکالیفی که به موجب ماده (۱۳) به عهده وزیر دادگستری گذاشته شده است خارج از محدوده اختیارات این وزیر است؛ علی‌هذا ماده (۱۳)^(۱) مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۹-۲- چون عموم و اطلاق جرائم موضوع ماده (۲۸)^(۲) شامل جرائمی غیر از

۱. ماده ۱۳- کمیسیون تشخیص صلاحیت‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون متشکل از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل خواهد بود که دو عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل از بین حقوقدانان توسط وزیر دادگستری انتخاب و بقیه اعضاء از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تأیید وزیر دادگستری منصوب خواهند شد. تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مندرج در این قانون بر عهده کمیسیون یادشده می‌باشد.

تبصره- مدت عضویت هر عضو در کمیسیون یادشده چهار سال می‌باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۳- کمیسیون تشخیص صلاحیت‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون متشکل از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل خواهد بود که دو عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل از بین حقوقدانان توسط وزیر دادگستری انتخاب و بقیه اعضاء از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تأیید وزیر دادگستری منصوب خواهند شد. تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مندرج در این قانون بر عهده کمیسیون یادشده می‌باشد.

تبصره- مدت عضویت هر عضو در کمیسیون یادشده چهار سال می‌باشد.

نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۶۱۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

در بند (۷) [= ایراد مذکور در بند ۱-۹-۱ فوق‌الذکر] اشکال کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۳- کمیسیون تشخیص صلاحیت‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون متشکل از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل خواهد بود که دو عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل از بین حقوقدانان توسط رئیس قوه قضائیه انتخاب و بقیه اعضاء از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تأیید رئیس قوه قضائیه منصوب خواهند شد. تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مندرج در این قانون بر عهده کمیسیون یادشده می‌باشد.

تبصره- مدت عضویت هر عضو در کمیسیون یادشده چهار سال می‌باشد.

۲. ماده ۲۸- در مواردی که وزیر دادگستری از اعضای ارکان هر کانون و یا از هر یک از کارشناسان رسمی، جرم یا جرائمی را احراز و یا مشاهده کند می‌تواند رسیدگی به امر را به مراجع قانونی ذی‌صلاح ارجاع و پیگیری نماید.

تخلفات انتظامی اعضای ارکان هر کانون و یا هر یک از کارشناسان رسمی می‌گردد، لذا این ماده خلاف اصل ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱۰-۱. نظر شماره ۸۵/۳۰/۲۰۸۴۴ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور، مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲۳ مجلس شورای اسلامی ۱-۱۰-۱- بند (ح) تبصره (۱۸)،^(۱) مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱۱-۱. نظر شماره ۸۷/۳۰/۳۱۷۷۷ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه جرائم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی ۱-۱۱-۱- ماده (۵۲)^(۲) از این جهت که وزارت دادگستری را موظف به انجام موارد مذکوره در ماده نموده است، مغایر اصول ۱۵۸ و ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱۲-۱. نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۱۴ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۰/۸/۴ ۱-۱۲-۱- تبصره (۲) الحاقی به ماده (۲۰۰) آیین‌نامه در ماده (۲۱) مصوبه،^(۳) مغایر

→

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
[ماده (۲۸) در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

۱. تبصره ۱۸-

الف- ...

ح- به وزارت دادگستری اجازه داده می‌شود از طریق ستاد دیه برای پرداخت بدهی زندانیان نیازمند که به دلیل عدم امکان مالی برای پرداخت دیون خود در زندان می‌باشند، از محل اعتبار ردیف (۵۰۳۸۳۰) قسمت چهارم این قانون به صورت وجوه اداره‌شده به آنان وام اعطا نماید. وجوه برگشتی بابت بازپرداخت وام‌های اعطایی پس از واریز به خزانه مجدداً از محل ردیف (۵۰۳۸۳۰) قسمت چهارم این قانون برای همین منظور اختصاص می‌یابد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
در بند (ح) تبصره (۱۸)، بعد از عبارت «اجازه داده می‌شود» عبارت «با تأیید رئیس قوه قضائیه» اضافه شد.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصد و پنجاه و هشتم، شماره ۱-۱۴-۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل نودم، شماره ۱-۱۱-۱.

اختیارات مجلس شورای اسلامی در اصول متعدد از جمله اصول ۹۰، ۱۵۶ و ۱۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۲-۲- ماده (۲۸)،^(۱) مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله اصول ۵۷، ۸۹، ۱۵۶، ۱۶۰ و اصول نظارتی شناخته شد.

۱۳-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۹۴ مورخ ۱۳۹۳/۴/۷ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی

۱-۱۳-۱- در ماده (۱۲۵)،^(۲) از آنجا که وظایف وزیر دادگستری در قانون اساسی به نحو حصر تصریح گردیده است، انجام اقدامات مذکور در این ماده از سوی وزیر دادگستری، مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی می باشد.

۱۴-۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۲۵۸۴ مورخ ۱۳۹۳/۸/۲۸ شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه اجرای قسمتی از اصل یکصد و شصتم (۱۶۰) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۸/۲۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۱۴-۱- در ماده (۱)،^(۳) از آنجا که بر اساس اصل ۱۶۰ قانون اساسی، وزیر دادگستری باید از میان کسانی انتخاب شود که رئیس قوه قضائیه به رئیس جمهور پیشنهاد می کند، محدود کردن به انتخاب از میان حقوقدانان، مغایر اصل مذکور شناخته شد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۹۴-۳.

۲. ماده ۱۲۵- به منظور ارتقای همکاری های بین المللی در زمینه جرائم رایانه ای، وزارت دادگستری موظف است با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اقدامات لازم را در زمینه تدوین لوایح و پیگیری امور مربوط جهت پیوستن ایران به اسناد بین المللی و منطقه ای و معاهدات راجع به همکاری و معاضدت دوجانبه یا چندجانبه قضایی انجام دهد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۹ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: ماده (۱۲۵) حذف می شود.

۳. ماده ۱- وزیر دادگستری از میان حقوقدانانی که توسط رئیس قوه قضائیه به رئیس جمهور پیشنهاد می شوند انتخاب و برای اخذ رأی اعتماد به مجلس شورای اسلامی معرفی می شود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا: در سطر اول ماده (۱)، عبارت «از میان کسانی» جایگزین عبارت «از میان حقوقدانانی» شد.

۱-۱۴-۲- در بند (ب) ماده (۲)، وزیر دادگستری در دفاع و اظهار نظر باید نظر رئیس قوه قضائیه را اعلام نماید والا مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی است. همچنین در تبصره این ماده از آنجا که اصل ۱۶۰ قانون اساسی، وزیر دادگستری را به عنوان رابط مشخص کرده است، اطلاق اختیار رئیس قوه قضائیه در معرفی نماینده دیگر جهت اظهار نظر و دفاع از لوایح و طرح‌های قضایی، مغایر اصل مذکور می باشد.^(۱)

۱-۱۴-۳- در ماده (۴)،^(۲) عموم عبارت «مسائل مختلف مربوط به قوه قضائیه» چون شامل موارد مربوط به غیر روابط قوه قضائیه با سایر قوا نیز می شود، مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی می باشد. در ضمن قسمت اخیر این ماده نیز واجد همین ایراد است.

۱. ماده ۲- وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوای مجریه و مقننه را بر عهده دارد و از این حیث عهده دار امور زیر است:
الف-

ب- دفاع از لوایح قضایی در مجلس شورای اسلامی، اظهار نظر در مورد طرح‌های مربوط به قوه قضائیه، هماهنگی لازم جهت پاسخگویی به کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی و همکاری جهت تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی در خصوص مسائل مربوط به قوه قضائیه
پ- ...

تبصره- اختیارات مندرج در این ماده مانع از اعمال وظایف و اختیارات قانونی رئیس قوه قضائیه و اظهار نظر و دفاع از لوایح و طرح‌های قضایی توسط نماینده رئیس قوه قضائیه نیست.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
- در سطر دوم بند (ب) ماده (۲)، بعد از عبارت «قوه قضائیه» عبارت «مطابق نظر ریاست قوه قضائیه» اضافه شد.

- در تبصره ماده (۲)، عبارت «و اظهار نظر و دفاع از لوایح و طرح‌های قضایی توسط نماینده رئیس قوه قضائیه» حذف شد.

۲. ماده ۴- وزیر دادگستری در قبال کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با سایر قوا و وظایف قانونی خود مانند سایر وزرا موظف است در برابر مجلس شورای اسلامی پاسخگو باشد. وزیر دادگستری موظف است به سؤالات نمایندگان مجلس در مورد مسائل مختلف مربوط به قوه قضائیه پس از کسب اطلاع و با رعایت استقلال قضات، پاسخ دهد.

پرونده‌های جاری قضایی که سؤال پیرامون آنها استقلال قاضی را مخدوش و به عدالت قضایی لطمه وارد می کند و مسائل محرمانه مربوط به اشخاص مانند احوال شخصیه از شمول این ماده خارج است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
در سطر چهارم ماده (۴)، قبل از عبارت «قوه قضائیه» کلمه «روابط» و بعد از آن، عبارت «با قوای دیگر» اضافه گردید و پاراگراف دوم ماده (۴) حذف شد.

۱-۱۴-۴- ماده (۵) و تبصره آن،^(۱) مبنیاً بر ایراد معموله در ماده (۴)، اشکال دارند.
 ۱-۱۴-۵- در ماده (۶)،^(۲) ظاهراً مقصود بیان اختیارات مزبور در ذیل اصل ۱۶۰ قانون اساسی است؛ لذا باید قبل از واژه «استخدامی»، عبارت «نیز اختیارات» اضافه شود.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظریه تفسیری شماره ۴۲۱ مورخ ۱۳۵۹/۹/۱۱ شورای نگهبان در پاسخ به

۱. ماده ۵- مسئولان واحدهای مختلف قوه قضائیه موظفند به منظور پاسخگویی وزیر به سؤال‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اجرای مسئولیت‌های مندرج در این قانون، اطلاعات و مدارک لازم را در اختیار وزیر دادگستری قرار دهند.

تبصره- مواردی که رئیس قوه قضائیه بر اساس اختیارات مندرج در اصل یکصد و پنجاه و ششم (۱۵۶) قانون اساسی ارائه اسناد و اطلاعات مربوط به قوه قضائیه را ناقض استقلال قضایی و یا برخلاف مصالح نظام تشخیص دهد، از شمول این ماده خارج است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[در خصوص ماده (۵)، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشد].

نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۳۵۳۹ مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۲۰ شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه اجرای قسمتی از اصل یکصد و شصتم (۱۶۰) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی:
 در خصوص اشکال معموله در بند (۴) ایراد سابق این شورا [= ایراد مذکور در بند ۱-۱۴-۴ فوق‌الذکر]، نظر به اینکه مشخص نیست سؤال‌های نمایندگان مربوط به روابط قوه قضائیه با قوای دیگر است یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۵) به شرح زیر اصلاح می‌شود و تبصره آن به قوت خود باقی است.

ماده ۵- مسئولان واحدهای مختلف قوه قضائیه موظفند به منظور پاسخگویی وزیر به سؤال‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی در ارتباط با روابط قوه قضائیه با قوای دیگر و اجرای مسئولیت‌های مندرج در این قانون، اطلاعات و مدارک لازم را در اختیار وزیر دادگستری قرار دهند.

۴. ماده ۶- رئیس قوه قضائیه می‌تواند امور مالی، اداری و استخدامی غیر قضات را به وزیر دادگستری تفویض کند. تفویض اختیارات مذکور باعث سلب اختیارات رئیس قوه نسبت به آن امور نمی‌باشد و وزیر دادگستری هماهنگی لازم را با ایشان به عمل می‌آورد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در سطر اول ماده (۶)، بعد از عبارت «اداری و» عبارت «نیز اختیارات» اضافه شد.

استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری و نسبت آن با امور اجرایی قوه قضائیه

شماره: ۷۷۲۷/ش

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۶

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

در رابطه با حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری سؤالات زیر مطرح است، خواهشمند است با توجه به اصول مربوط از قانون اساسی نظر آن شورا روشن شود تا تکلیف مسائل مورد تردید مشخص گردد:

۱- اصل پنجاه و هفتم

قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردند. این قوا مستقل از یکدیگر و ارتباط میان آنها به وسیله رئیس جمهوری برقرار می‌گردد.

۲- اصل پنجاه و هشتم

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای ملی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحلی که در اصول بعدی می‌آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد.

۳- اصل شصتم

اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزراء است.

۴- اصل شصت و یکم

اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاه‌های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی پردازد.

۵- اصل یکصد و پنجاه و ششم

قوه قضائیه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول

تحقق بخشیدن به عدالت و عهده دار وظایف زیر است:

۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبیه که قانون معین می کند.

۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی های مشروع

۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین

۴- کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزائی اسلام

۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

۶- اصل یکصد و پنجاه و هفتم

به منظور انجام مسئولیت های قوه قضائیه شورایی به نام شورای عالی قضایی تشکیل می گردد که بالاترین مقام قوه قضائیه است و وظایف آن به شرح زیر می باشد:

۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیت های اصل یکصد و پنجاه و ششم

۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

۷- اصل یکصد و شصتم

وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که شورای عالی قضایی به نخست وزیر پیشنهاد می کند انتخاب می گردد.

با توجه به اصول مزبور درباره اداره کارگزینی، اداره خدمات، اداره امور مالی، اداره روزنامه رسمی، اداره پزشکی قانونی، سازمان ثبت اسناد و املاک و نظایر اینها، این سؤال مطرح است که آیا مسئولیت اداره آنها با وزیر دادگستری است که عضو قوه مجریه است، یا با شورای عالی قضایی که مستقل از قوه مجریه است.

یک نظر این است که مسئولیت این امور بر عهده شورای عالی قضایی است به

دلایل زیر:

الف: استقلال قوه مقننه و قوه قضائیه ایجاب می‌کند که اداره امور مربوط به کلیه نیازمندی‌های هر قوه نیز به دست همان قوه باشد. به همین جهت با اینکه کار قوه مقننه، قانون‌گذاری و نظارت بر امور کشور است اداره کارگزینی، کارپردازی و چاپخانه مجلس، کتابخانه مجلس، حسابداری و نظایر اینها در قوه مقننه در اختیار خود مجلس و هیئت رئیسه مجلس است. بدین ترتیب در مورد قوه قضائیه نیز، هر چند کار اصلی رسیدگی به دعاوی و نظارت بر حسن اجرای قوانین و نظایر اینها است، ولی کارهایی که در رابطه با تأمین نیازهای این دادگاه‌ها و مدارک ثبتی مورد استناد این دادگاه‌ها است باید مستقل از قوه مجریه و در اختیار شورای عالی قضایی که مسئول قوه قضائیه است باشد.

ب: در اصل یکصد و شصتم وظایف وزیر دادگستری صریحاً ذکر و گفته شده است که وزیر دادگستری رابط میان قوه قضائیه و قوه مجریه و قوه مقننه است و مفاد آن این است که در اداره امور داخلی این قوه دخالت و مسئولیتی ندارد و کار او نظیر کاری است که در گذشته معاون پارلمانی وزارت دادگستری انجام می‌داده، منتهی در رابطه با مجلس و هیئت دولت هر دو.

ج: مشمول بند (۳) از اصل یکصد و پنجاه و هفتم:

استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

نظر دیگر این است که چون این امور به خودی خود و صرف نظر از ارتباطش با دادگاه‌های امور اجرایی است، باید در دست قوه مجریه باشد و در این صورت می‌تواند مسئولیت آن بر عهده وزیر دادگستری قرار گیرد.

خواهشمند است با توجه به این جهات و ضرورت یکسان بودن وضع در مورد قوه مقننه و قوه قضائیه در رابطه با مسائل اداری و مالی مربوط به هر قوه، نظر آن شورای محترم را اعلام فرمایند.

از طرف شورای عالی قضایی

جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۴۲۱

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۱۱

شورای عالی قضایی

عطف به نامه شماره ۷۷۲۷/ش - ۱۳۵۹/۹/۶، موضوع سؤال در شورای نگهبان مطرح و به شرح زیر اظهار نظر گردید:

«وظیفه وزیر دادگستری برقراری رابطه بین قوه قضائیه با قوه مجریه و مقننه است و عهده دار مسئولیت این وظیفه و وظایف مشترک با هیئت وزیران می باشد و در امور تشکیلاتی دادگستری مانند: اداره امور مالی، کارگزینی، خدمات و پزشکی قانونی، وظیفه و مسئولیتی ندارد و این امور به عهده شورای عالی قضایی می باشد.»

شورای نگهبان

۲-۳. نظریه تفسیری شماره ۹۰۷۵ مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۶ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس مجلس شورای اسلامی نسبت به حدود حقوق نمایندگان مجلس در رابطه با سؤال از عملکرد دادگاه ها و مسئولان قضایی و حدود پاسخگویی وزیر دادگستری و دیگر مسئولان قضایی به این سؤالات

شماره: ۴۵۳۶ - ق

تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۹

شورای محترم نگهبان

معمولاً نمایندگان مجلس شورای اسلامی بر اساس اصل ۸۸ قانون اساسی از عملکرد دادگاه ها و مسئولان قضایی کشور و امور مربوط به شورای عالی قضایی سؤالاتی می نمایند و شورای عالی قضایی خود را ملزم به جواب سؤالات نمی داند. وزیر دادگستری هم اظهار می دارد در اموری که تصمیم گیری آن به وزیر دادگستری محول نشده امکان جواب گفتن ندارد.

لطفاً با توجه به همه اصول مربوطه قانون اساسی حدود و حقوق نمایندگان، وظایف شورای عالی قضایی و وزارت دادگستری را در رابطه با اصل ۸۸ مشخص فرمایید.

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی

شماره: ۹۰۷۵

تاریخ: ۱۳۶۲/۴/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۴۵۳۶- ق مورخ ۶۲/۴/۹، موضوع سؤال در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی قرار گرفت و بدین شرح اعلام نظر شد:

«در رابطه با سؤال نماینده مجلس شورای اسلامی از وزیر که در اصل ۸۸ قانون اساسی مصرح است وزیر دادگستری نیز در حدود وظایفی که در اصل ۱۶۰ قانون اساسی برای او مقرر شده است مسئول می‌باشد و علی‌هذا در رابطه با مسئولیت‌های قوه قضائیه، وزیر دادگستری مسئول نخواهد بود، ولی در رابطه با شکایات از طرز کار قوه قضائیه به موجب اصل ۹۰ قانون اساسی عمل خواهد شد و نیز در رابطه با مواردی که مجلس شورای اسلامی تحقیق و تفحص را لازم بداند، طبق اصل ۷۶ قانون اساسی می‌تواند تحقیق و تفحص نماید. بدیهی است در رابطه با این دو اصل و کیفیت تحقیق و تفحص و اقدامی که مجلس شورای اسلامی در صورتی که پاسخ را قانع‌کننده ندانست باید بنماید، می‌تواند قانون لازم را تصویب نماید.

علاوه بر این، چون طبق اصل ۸۴ قانون اساسی هر نماینده می‌تواند در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید، در امور قضایی نیز می‌تواند هرگونه نظری را لازم بداند در مجلس شورای اسلامی اظهار نماید.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۳-۳. نظریه تفسیری شماره ۷۸/۲۱/۵۵۱۵ مورخ ۱۳۷۸/۸/۲ و شماره ۷۸/۲۱/۵۶۱۰ مورخ ۱۳۷۸/۸/۱۳ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار رئیس قوه قضائیه نسبت به تشکیلات وزارت دادگستری و ارتباط آن با قوه قضائیه و قوه مجریه

شماره: ۱/۷۸/۶۷۸۸

تاریخ: ۱۳۷۸/۷/۱۳

حضرت آیت‌الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام و تحیات

چون طبق اصل ۱۵۷ قانون اساسی مقام معظم رهبری، رئیس قوه قضائیه را به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه در کلیه امور قضایی و اداری و اجرایی تعیین می‌فرمایند و نظر به اینکه طبق بند (۱) اصل ۱۵۸ این قانون، ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری از وظایف رئیس قوه قضائیه محسوب گردیده است،

و با عنایت به اصل ۱۶۸ قانون اساسی که در آن اصل از عنوان وزارت دادگستری ذکری به میان نیامده و تنها وزیر دادگستری را به عنوان مسئول کلیه مسائل مربوطه به روابط قوه قضائیه با قوای مجریه و مقننه معرفی نموده است،

در صورتی که وزیر محترم دادگستری بخواهد تشکیلاتی را برای وزارت ایجاد نماید آیا این تشکیلات و معاونت‌های مربوط به آن بایستی به نحوی که در اصل ۱۵۸ آمده ایجاد شود و از اعتبارات اداری مالی قوه قضائیه استفاده نماید یا تشکیلات ایجادشده، جزء تشکیلات قوه مجریه محسوب گردیده و خارج از شمول اصل مذکور است و نیازی به تصویب و تأیید رئیس قوه قضائیه ندارد.

خواهشمند است با عنایت به اصل ۹۸ قانون اساسی نظر تفسیری شورای نگهبان را اعلام فرمایید.

سید محمود هاشمی شاهرودی

رئیس قوه قضائیه

شماره: ۷۸/۲۱/۵۵۱۵

تاریخ: ۱۳۷۸/۸/۲

حضرت آیت‌الله هاشمی شاهرودی

ریاست محترم قوه قضائیه

با سلام

عطف به نامه شماره ۱/۷۸/۶۷۸۸ مورخ ۷۸/۷/۱۳، موضوع در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۷/۲۹ شورای نگهبان مطرح شد و نظر تفسیری شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«آنچه مربوط به وظایف وزیر دادگستری مذکور در اصل ۱۶۰ قانون اساسی

است، مشمول اصل ۱۵۸ قانون اساسی خواهد بود. این تشکیلات باید به تصویب رئیس قوه قضائیه برسد و اعتبارات آن باید از طرف قوه قضائیه تأمین شود. آنچه مربوط به وظایف وزارتی وزیر دادگستری و نیز وظایفی است که هیئت دولت به عهده وی واگذار کرده، مشمول اصل ۱۵۸ قانون اساسی نیست و تشکیلات آن باید به تصویب دولت برسد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

شماره: ۱/۷۸/۷۷۱۶

تاریخ: ۱۳۷۸/۸/۸

حضرت آیت الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

با سلام

عطف به شماره ۷۸/۲۱/۵۵۱۵ - ۷۸/۸/۲ با توجه به قسمت دوم پاسخ شورای محترم نگهبان، این سؤال پیش می آید آیا تشکیلات جدیدالتأسیس به عنوان تشکیلات وابسته به هیئت دولت است و یا تشکیلاتی است که به عنوان وزارت دادگستری ایجاد می شود؟ در صورت دوم چون مشمول اصل ۱۵۸ قانون اساسی خواهد بود دولت نمی تواند وزارتی جداگانه با تشکیلاتی جدید برخلاف آنچه که در قانون اساسی آمده است ایجاد نماید. خواهشمند است پس از بررسی مجدد، نظریه توضیحی شورای محترم نگهبان را اعلام فرمایید.

سید محمود هاشمی شاهرودی

رئیس قوه قضائیه

شماره: ۷۸/۲۱/۵۶۱۰

تاریخ: ۱۳۷۸/۸/۱۳

حضرت آیت الله هاشمی شاهرودی

ریاست محترم قوه قضائیه

با سلام

عطف به نامه‌های شماره ۱/۷۸/۷۷۱۶ مورخ ۱۳۷۸/۸/۸ و شماره ۱/۷۸/۶۷۸۸ مورخ ۷۸/۷/۱۳ و پیرو نامه شماره ۷۸/۲۱/۵۵۱۵ مورخ ۷۸/۸/۲، موضوع در جلسه مورخ ۷۸/۸/۱۲ شورای نگهبان مطرح شد و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

«آنچه مربوط به وظایف وزارتی وزیر دادگستری است که ارتباط با قوه قضائیه ندارد و نیز در مورد وظایفی که هیئت دولت به عهده وی واگذار کرده است، مشمول اصل ۱۵۸ قانون اساسی نیست و تشکیلات آن باید به تصویب دولت برسد.»

دبیر شورای نگهبان
احمد جنتی^(۱)

۱. گفتنی است پس از این ارائه این نظریه تفسیری، رئیس قوه قضائیه، نامه‌ای به شرح زیر به دبیر شورای نگهبان نوشته‌اند که در اسناد مربوط به این موضوع، موجود است:

شماره: ۱/۷۸/۸۱۱۵

تاریخ: ۱۳۷۸/۸/۱۹

محضر شریف برادر بزرگوار حضرت آیت‌الله جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

عطف به پاسخ آن شورای محترم که شفاهاً بدین شرح اعلام گردید: «آنچه مربوط به وظایف وزارتی وزیر دادگستری است که ارتباط با قوه قضائیه ندارد و نیز در مورد وظایفی که هیئت دولت به عهده وی واگذار کرده است مشمول اصل ۱۵۸ نمی‌باشد»، مراتب زیر معروض می‌گردد:

اولاً از مفاد این پاسخ چنین استنباط می‌گردد حتی اگر هیئت دولت وظایفی را بر عهده وزارت دادگستری نگذارد وزارت دادگستری وظایف دیگری دارد که ارتباط با قوه قضائیه ندارد و این مطلب یقیناً برخلاف قانون اساسی است؛ چون معنایش این است که این وزارت ابتداءً هم می‌تواند وظایفی خارج از محدوده رابط بودن قوه قضائیه با دو قوه دیگر داشته باشد که بعید است منظور عزیزان در آن شورای محترم با آن تیزبینی و دقت نظر که حقیر در آنان سراغ داشتم این مطلب باشد. ثانیاً پیشنهاد مشخص این‌جانب این است که بخش اول این ذیل حذف شود و فقط گفته شود چنانچه وظایفی را هیئت دولت بر عهده وزارت دادگستری یا شخص وزیر دادگستری بگذارد که ارتباط با قوه قضائیه نداشته باشد مشمول اصل ۱۵۸ نیست.

ثالثاً چنانچه برخی از اعضای محترم شورا با این پیشنهاد نیز موافق نباشند، که ظاهراً در آن روز جلسه چنین احساس کردم، از جناب‌عالی به عنوان دبیر شورای نگهبان تقاضا دارم این مکاتبات را در سابقه مربوط به این اصل از اصول قانون اساسی منظور و محفوظ بدارید تا مطلوبیت قوه قضائیه برای تاریخ و آیندگان ثبت شود. این‌جانب خوف آن را دارم که بر اثر این تفسیر شورای محترم نگهبان، در آینده دو تشکیلات مستقل از هم و غیر هماهنگ یکی به عنوان قوه قضائیه و دیگری به عنوان تشکیلات وزارت

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

→

دادگستری ایجاد شود و باز در درون وزارت دادگستری دو سنخ تشکیلات عریض و طویل راه یابد یکی مربوط به قوه قضائیه و دیگری مستقل و آزاد عمل کند که قطعاً مضر بوده و برخلاف روح تمرکز قوه قضائیه و استقلال آن که از اصول مربوط به قوه قضائیه در بازنگری قانون اساسی استفاده می‌شود خواهد بود. والسلام علیکم و رحمت‌الله

سید محمود هاشمی شاهرودی
رئیس قوه قضائیه

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قمری،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir